

[Udenrigsministeren.]

mann, som den 9. april 1941 på Danmarks vegne undertegnede en overenskomst om Grønlands forsvar med De Forenede Staters udenrigsminister. Først efter den tyske kapitulation i 1945 kunne rigsdagen på sin første ordinære mødedag efter befrielsen, den 16. maj 1945, enstemmigt meddele sit samtykke til overenskomsten. I kraft af denne overenskomst kom Grønland takket være de dér anlagte amerikanske baser til at spille en betydelig rolle i kampen om herredømmet over Nordatlanten, navnlig i forbindelse med beskyttelsen af de konvojer, der bragte krigsmateriel og andre nødvendighedsartikler til Rusland.

Efter krigens afslutning måtte det på den anden side være en naturlig sag for Danmark at søge denne overenskomst afviklet. Bestræbelserne i de følgende år gik derfor ud på gradvis at overtage de vejrstationer og flyvepladser m. v., som var oprettet af De Forenede Stater, og derpå ved forhandling med den amerikanske regering at søge overenskomsten bragt til ophør.

Med Danmarks indtræden som deltager i Den nordatlantiske Traktat den 4. april 1949 måtte spørgsmålet om Grønlands forsvar imidlertid ses under en ændret synsvinkel.

Ved sin forelæggelsestale i folketinget af forslaget til rigsdagsbeslutning om Danmarks tiltræden af Atlantpagten redegjorde min forgænger, hr. Gustav Rasmussen, den 22. marts 1949 for regeringens syn på den stilling, Grønland ville komme til at indtage i det nordatlantiske forsvarssystem. Han udtalte, at Den nordatlantiske Traktat efter hans opfattelse ville afgive en hensigtsmæssig ramme for en tilfredsstillende løsning af vore problemer i Grønland, et synspunkt, som også den nuværende regering helt har kunnet slutte sig til.

Det er en naturlig konsekvens af øens centrale placering i det nordatlantiske område, i umiddelbar nærhed af det amerikanske kontinent, at spørgsmålet om Grønlands forsvar får direkte betydning for Atlantmagterne som helhed. Ved den forsvarsplanlægning, som har fundet sted indenfor Den nordatlantiske Traktats organisation, er der da også truffet aftale mellem samtlige Atlantmagter om karakteren af de forsvarsforanstaltninger, som skal iværksættes med hensyn til Grønland, og det er bl. a. blevet vedtaget, at lokalforsvaret skal underlægges en dansk officer.

I overensstemmelse med den af traktat-

organisationen vedtagne fremgangsmåde anmodede vedkommende regionale planlægningsgruppe herefter Danmark og USA som de Atlantmagter, der ifølge planerne skal yde de største bidrag til de kollektive forsvarsbestræbelser i Grønland, om at indlede forhandlinger om afslutning af en overenskomst vedrørende de forsvarsforanstaltninger, som forsvarsplanerne nødvendiggør dér.

Forhandlingerne om en sådan overenskomst begyndte i København den 27. marts i år, og en måned efter, den 27. april, kunne den herværende amerikanske ambassadør og jeg underskrive den overenskomst, hvorom de to landes delegationer var blevet enige, og som blev indgået under forbehold af rigsdagens godkendelse.

Det fremgår af denne overenskomsts tekst, der er vedføjet som bilag til det fremlagte forslag til rigsdagsbeslutning, at den indgåede overenskomst *ikke* er et sær-anliggende mellem Danmark og USA, men afsluttes under hensyn til det ansvar, som påhviler de to lande med hensyn til forsvaret af Grønland og den øvrige del af det nordatlantiske traktatområde i medfør af Den nordatlantiske Traktat.

Iøvrigt fremgår det utvetydigt af overenskomsten, at Danmarks suverænitet over Grønland forbliver ubestridt; ja, overenskomsten hviler så at sige på dansk suverænitet over Grønland.

Spørgsmålet om forsvaret af Grønland er ikke alene et spørgsmål om forsvaret af denne verdens største ø eller om militært at sikre et vitalt punkt i det atlantiske forsvarssystem, men det er som før sagt et problem, der angår såvel Danmarks som de øvrige Atlantmagters sikkerhed. Som en naturlig følge af Danmarks suverænitet over Grønland påhviler der os et betydeligt ansvar for opgavens løsning. Forsvaret af selve Danmark stiller imidlertid så store krav til landets forsvarsberedskab og økonomi, at det ville være uforholdsmæssig byrdefuldt for os på egen hånd at afse de tilstrækkelige styrker til Grønlands forsvar. Den eneste naturlige løsning synes herefter at være den, at Danmark modtager bistand fra andre deltagere i Den nordatlantiske Traktat og i samarbejde indenfor NATO deltager i udbygningen af Grønlands forsvar i det efter vore evner og midler rimelige omfang.

Jeg skal ikke her foretage en detaljeret gennemgang af overenskomstens enkelte bestemmelser, som er udførligt refereret i de til forslaget knyttede bemærkninger; men vil blot fremhæve et par hovedpunkter.